

[Effersee.]

faar man udmærkede Oplysninger om Øerne og Befolkningen, derunder indbefattet Sprogforholdene. Jeg kunde have Lyst til at citere forskelligt af det, der fremføres i disse Bøger, men da Forhandlingerne allerede har taget saa lang Tid, som Tilfældet er, vil jeg undlade det. Jeg havde til Hensigt ret udførligt at omtale de to Forfatteres Betragtninger, fordi de indeholder udmærkede Oplysninger, den første fra Tiden for 260 Aar siden, altsaa 140 Aar efter Reformationen, den anden fra Tiden for 130 Aar siden. Ethvert af de ærede Medlemmer vil for Resten i de paagældende Bøger kunne skaffe sig de fornødne Oplysninger, og jeg skal med Glæde være vejledende ved at henvise til de forskellige Steder i dem, hvor de paagældende Oplysninger findes.

Angaaende Sprogets Udvikling paa Færøerne kan jeg ogsaa henvise til en Udtalelse af 3. December 1853 i Folketinget af Færøernes daværende Folketingsmand N. Winther — han er allerede tidligere blevet omtalt. Hans Fremstilling gaar ud paa, at Forældrene eller andre paa deres Vegne, uden at der var noget egentligt Skolevæsen, sørgede for, at Børnene fik den tilbørlige Undervisning. Han siger, at medens Forældrene sad ved deres Arbejde, læste Barnet et Stykke af en Religionsbog, og saafremt Barnet ikke forstod det læste, blev det forklaret for Barnet paa Færøsk. Han siger endvidere, at Frugten af denne Undervisning var god. Se, dette er jo netop, hvad jeg og mine Meningsfæller mener er det rigtigste, nemlig at man anvender dansk Sprog og, hvor der er Anledning dertil, forklarer paa det Sprog, som Barnet har lært fra det var helt lille, o: Færøsk, hvad Meningen er med det læste. Saaledes gik det til i 1853, og Folketingsmand Niels Winther udtaler, at saaledes havde det været i umindelige Tider: man læste i danske Bøger, og man lærte efter danske Bøger.

Mit Slægtled, vi Færinger, som nu er blevet gamle eller ældre og har levet noget senere end Niels Winther, medens Sprogforholdene endnu var omtrent som i Lucas Debes' og Jørgen Landts Tid, inden det færøske Skrift- og Bogprog blev skabt, og inden der fandtes noget ordnet Skolevæsen paa Færøerne, kan mindes, at Dansk var det eneste Skolesprog, Kirkesprog, Bogprog og Retssprog, i Skolen og for Retten, dog med den Begrænsning, at man benyttede Færøsk til Forklaring i fornødent Omfang. Nu er Færøsk indført som et fast Led i Undervisningen og tillige i Kirken samt for

Retten, og der haves en vis Litteratur paa Færøsk. De to Sprog lever Side om Side som vore Folkesprog, og Befolkningen som Helhed ønsker ikke at undvære noget af dem.

Der er desværre i den senere Tid opstaaet en bitter Sprogstrid som Følge af ensidige Krav med Hensyn til det færøske Sprog, men jeg tør hævde, at mine Meningsfæller ikke har foraarsaget denne Strid. Vi har været imødekommende, saaledes som det ogsaa vil fremgaa af den højtærede Undervisningsministers Udtalelser. Vi har ogsaa været imødekommende med Hensyn til Spørgsmaalet om Undervisningssproget i Folkeskolen, men vi har fastholdt, og vi vil fastholde som et bestemt Krav, at Dansk sammen med Færøsk bør vedblive at være Undervisningssprog og det i et saadant Omfang, at Børnene kan lære Dansk i Skolen.

Spørgsmaalet om Regler for Undervisningssproget i Folkeskolen paa Færøerne opstod, som den højtærede Undervisningsminister allerede har omtalt, ved, at Ministeriet for Kirke- og Undervisningsvæsenet i en Skrivelse af 14. Januar 1910 anmodede Lagtinget bl. a. om en Udtalelse herom. Lagtinget vedtog med et Flertal af Stemmer et Svar, der kort udtrykt gik ud paa, at baade Dansk og Færøsk burde benyttes som Undervisningssprog — selve Ordlyden af Vedtagelsen er allerede blevet gengivet her i Tinget. Betænkningen fra vedkommende Lagtingsudvalg indeholder en indgaaende Motivering fra Udvalgets Flertal; den kan ses i Lagtingstidende for 1910, Bilag 5, jfr. Bilag 8 — Lagtingstidende findes i Rigsdagens Bogsamling. Der fandtes ikke den Gang nogen Bestemmelse om Undervisningssproget, og da Brugen var meget forskellig, trængtes der til en Regulering. Det burde ikke overlades til den enkelte Lærer, mente man, at handle efter Forgodtbefindende, da der saa vilde komme til at herske fuldstændig Uorden i Skolen. Begge de to Sprog, som benyttedes paa Færøerne af hele Befolkningen, nemlig Færøsk og Dansk, havde deres naturlige Plads ved Undervisningen. I Skolerne, taget under eet, havde ogsaa begge Sprog været brugt og blev brugt som Undervisningssprog den Gang.

Lagtinget havde efter Ministeriets Anmodning den meget vanskelige Op-gave at foreslaa Regler for Brugen. Det var indlysende, at der kun burde fastsættes visse Hovedregler til Vejledning for Lærerne. Det var af største Betydning, at Reglerne blev formet under Hensyn til, hvad der var praktisk for den Skole, hvori de skulde bruges. Dette skete ogsaa. Det